

BOSNA I HERCEGOVINA
APELACIONI SUD BRČKO DISTRIKTA
BOSNE I HERCEGOVINE
Broj: 96 o P 102832 22 Rev 2
Brčko, 31. oktobra 2022. godine

U IME BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE!

Apelacioni sud Brčko distrikta Bosne i Hercegovine u vijeću sastavljenom od sudija Damjana Kaurinovića, kao predsjednika vijeća, Šejle Drpljanin i Srđana Nedića, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja H.B. iz B., zastupanog po punomoćniku Osmanu Mulahaliloviću, advokatu iz Brčkog, protiv tuženog „Elektroprijenos Bosne i Hercegovine“ a.d. Banja Luka, zastupanog po punomoćniku A.Č., zaposleniku tuženog, radi izvršenja činidbe ili isplate, odlučujući o reviziji tuženog izjavljenoj protiv presude Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine broj 96 o P 102832 21 Gž 2 od 16. maja 2022. godine, na sjednici vijeća održanoj dana 31. oktobra 2022. godine, donio je sljedeću:

P R E S U D U

Revizija tuženog „Elektroprijenos Bosne i Hercegovine“ a.d. Banja Luka se **ODBIJA** kao neosnovana.

Obrazloženje

Presudom Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine broj 96 o P 102832 21 Gž 2 od 16. maja 2022. godine (u daljem tekstu drugostepena presuda) odbijena je žalba tuženog „Elektroprijenos Bosne i Hercegovine“ a.d. Banja Luka kao neosnovana i potvrđena presuda Osnovnog suda Brčko distrikta BiH broj 96 o P 102832 17 P od 18. maja 2021. godine u stavovima II, III i IV izreke.

Protiv drugostepene presude, tuženi je blagovremeno izjavio reviziju, a zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da reviziono vijeće Apelacionog suda „usvoji reviziju, presudom preinači presudu Apelacionog suda na način da se žalba tužene izjavljena na prvostepenu presudu usvaja, a tužba tužioca odbacuje kao neosnovana, uz obavezu tužioca da tuženom nadoknadi troškove parničnog postupka (...) ili rješenjem ukine u cjelini ili djelomično presudu žalbenog vijeća Apelacionog suda i predmet vrati na ponovno suđenje žalbenom vijeću Apelacionog suda.“

Tužitelj nije dostavio odgovor na izjavljenu reviziju tuženog.

Nakon što je drugostepenu presudu ispitalo u smislu odredbe člana 350. Zakona o parničnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“ brojevi 08/09, 52/10 i 27/14 - u daljem

tekstu Zakon o parničnom postupku), koji se u konkretnom postupku primjenjuje na osnovu odredbe člana 458. Zakona o parničnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“ broj 28/18), reviziono vijeće je ocijenilo da revizija tuženog nije osnovana iz razloga koji slijede.

Predmet ove parnice jeste primarni zahtjev tužitelja kojim traži da sud obaveže tuženog da o svom trošku ukloni pravac pružanja dalekovoda preko njegovih parcela upisanih u zk.ul.br. ... k.o. B. 3, ukupno 6 parcela, označenih kao kp.br. ..., ..., ..., ..., ... i ... i eventualni zahtjev kojim traži da sud, u slučaju da nađe da primarni zahtjev nije osnovan, utvrdi da mu nije isplaćena naknada za faktičku eksproprijaciju tih parcela i da obaveže tuženog da mu na ime naknade za faktičku eksproprijaciju isplati iznos od 40.674,00 KM (sa zakonskom zateznom kamatom i troškovima parničnog postupka), a koji zahtjev je zasnovao na činjeničnim navodima da je vlasnik građevinskog zemljišta preko kog se pruža trasa 110 kV dalekovoda koji je u vlasništvu tuženog, da je zbog zaštitnog pojasa dalekovoda umanjena vrijednost njegovog zemljišta jer se na njemu ne može graditi, već služi samo kao poljoprivredno zemljište, a da tuženi ranije nije proveo postupak nepotpune eksproprijacije, niti mu je po tom osnovu isplatio naknadu.

Prvostepeni sud je odlučujući o tužbenom zahtjevu, odbio kao neosnovan tužbeni zahtjev tužitelja kojim je traženo da se tuženi obaveže da o svom trošku ukloni pravac pružanja dalekovoda preko parcela vlasništvo tužioca označenih kao kp.br. ... Rogozan u dijelu njiva 6. klase u površini od 419 m², kp.br. ... u dijelu njiva 6. klase u površini od 470 m², kp.br. ... u dijelu njiva 6. klase u površini od 722 m², kp.br. ... u dijelu njiva 6. klase u površini od 513 m², kp.br. ... u dijelu njiva 6. klase u površini od 346 m², kp.br. ... Rogozan u dijelu njiva 6. klase u površini od 318 m², upisane u zk.ul.br. ... k.o. B. 3, prema skici vještaka geodetske struke koja je sastavni dio ove presude, a sve u roku od 30 dana po pravosnažnosti presude po prijetnjom prinudnog izvršenja (stav I izreke), dok je dalje utvrdio da tužitelju nije isplaćena naknada za faktičku eksproprijaciju za parcele označene kao kp.br. ... Rogozan u dijelu njiva 6. klase u površini od 419 m², kp.br. ... u dijelu njiva 6. klase u površini od 470 m², kp.br. ... u dijelu njiva 6. klase u površini od 722 m², kp.br. ... u dijelu njiva 6. klase u površini od 513 m², kp.br. ... u dijelu njiva 6. klase u površini od 346 m², kp.br. ... Rogozan u dijelu njiva 6. klase u površini od 318 m², upisane u zk.ul.br. ... k.o. B. 3, prema skici vještaka geodetske struke (stav II izreke), te obavezao tuženog da tužitelju na ime naknade za izvršenu faktičku eksproprijaciju za nekretnine označene kao kp.br. ... Rogozan u dijelu njiva 6. klase u površini od 419 m², kp.br. ... u dijelu njiva 6. klase u površini od 470 m², kp.br. ... u dijelu njiva 6. klase u površini od 722 m², kp.br. ... u dijelu njiva 6. klase u površini od 513 m², kp.br. ... u dijelu njiva 6. klase u površini od 346 m², kp.br. ... Rogozan u dijelu njiva 6. klase u površini od 318 m², upisane u zk.ul.br. ... k.o. B. 3, isplati ukupan iznos od 40.674,00KM, sa zakonskom zateznom kamatom počev od dana presuđenja pa do konačne isplate, a sve u roku od 30 dana po pravosnažnosti presude pod prijetnjom prinudnog izvršenja (stav III izreke), i na koncu obavezao tuženog da tužitelju nadoknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 5.242,73KM, a sve u roku od 30 dana po pravosnažnosti presude, pod prijetnjom prinudnog izvršenja (stav IV izreke).

Nakon što je presudu prvostepenog suda ispitalo u granicama razloga navedenih u žalbi i po službenoj dužnosti u skladu sa ovlaštenjima iz odredbe člana 330. Zakona o parničnom postupku, žalbeno vijeće Apelacionog suda je žalbu tuženog

odbilo kao neosnovanu i prvostepenu presudu potvrdilo u pobijanim dijelovima odnosno stavovima II, III i IV izreke.

Kada obrazlaže povredu odredaba parničnog postupka, revident se posebno ne poziva na zakonsku odredbu procesnog zakona koja je povrijeđena u postupku pred žalbenim vijećem, niti kako je takva povreda utjecala na pravilnost i zakonitost sudske odluke, nego navodi da se Apelacioni sud, odlučujući po žalbenom navodu tuženog (a koji se odnosi na tvrdnju da prvostepeni sud nije mogao na osnovu nalaza i mišljenja vještaka građevinske struke utvrditi da je vrijednost tužiteljevog zemljišta umanjena zbog toga što se (vještak) nije izjasnio da li je u vrijeme izgradnje dalekovoda postojala zaštitna zona), očitovao da „vlasnik zemljišta koje je nepotpuno eksproprijirano ustanovljavanjem služnosti, ima pravo od korisnika eksproprijacije, zahtijevati isplatu naknade zbog umanjene vrijednosti zemljišta, i da to pravo ne zastarijeva“ zbog čega je „za osnovanost zahtjeva za isplatu naknade relevantno da li u vrijeme podnošenja zahtjeva za isplatu postoji umanjeno vrijednosti zemljišta“.

Iz navedenih revizionih navoda, ovo vijeće zaključuje da se istima ukazuje na povredu odredbe člana 8. Zakona o parničnom postupku, a u vezi sa odredbom člana 318. istog zakona, odnosno da sud nije savjesno i brižljivo cijenio nalaz i mišljenje vještaka građevinske struke, koji je prema revizionim navodima nepotpun. Prije svega valja podsjetiti na jedno od osnovnih načela parničnog postupka, a to je načelo slobodne ocjene dokaza, te istovremeno ukazati da ono ne podrazumijeva apsolutnu slobodu. Ta sloboda je ograničena opštim pravilima i zakonitostima ljudskog mišljenja i iskustva iz kog razloga je obaveza redovnog suda da u obrazloženju presude opiše proces pojedinačne ocjene dokaza, dovođenja svakog ocijenjenog dokaza u vezu s drugim dokazima i izvođenja zaključka o dokazanosti određene činjenice. Također, ovo vijeće zamjećuje da pred žalbenim vijećem nije održana glavna rasprava, niti se isti sud, postupajući po prethodno izjavljenoj žalbi tuženog, u ovom postupku revidenta, upuštao u ocjenu izvedenih dokaza pred prvostepenim sudom, a kako je jedan od revizionih razloga povreda odredaba parničnog postupka (na koju se revident pozvao) koja je učinjena u postupku pred žalbenim vijećem, cijenimo da nisu osnovani navodi povrede odredbi parničnog postupka iz člana 318. Zakona o parničnom postupku. Tim prije što se u reviziji ponavljaju navodi koji su isticali u žalbenom postupku protiv prvostepene presude, a koje navode je drugostepeni sud pravilno ocijenio kao neosnovane i za tu ocjenu dao jasne, potpune i dovoljne razloge koje u svemu prihvata i ovo vijeće.

Revident se u reviziji pozvao na presudu Vrhovnog suda Federacije BiH broj 33 o P 027735 17 Rev od 21. marta 2019. godine u kojoj je, između ostalog, navedeno „da okolnost da je naknadno došlo do izmjene pozitivnih propisa kojima se u cilju zaštite ljudi i imovine definiše zona sigurnosti i pravila koja su na snazi u toj zoni sigurnosti, ne može predstavljati pravni osnov za isplatu naknade iz osnova ranije uspostavljenog pravnog odnosa“, zbog čega je zatražio da reviziono vijeće iznese stav da li se u navedenom slučaju može i na osnovu čega, vršiti retroaktivna primjena zakona s obzirom da tuženi ima više ovakvih i sličnih sporova koji se vode pred Osnovnim sudom Brčko distrikta BiH.

Iako cijenimo da u konkretnom, odlučivanje po istom zahtjevu nije od značaja za primjenu prava u drugim slučajevima, posebno stoga što u praksi sudova Brčko distrikta BiH ne postoje različita pravna shvatanja istog pravnog pitanja, niti se po istima, pred nadležnim sudovima Brčko distrikta BiH, različito odlučuje/odlučivalo,

zbog značaja prava na imovinu, reviziono vijeće smatra za nužnim ukazati na sljedeće. Odredbom člana 13. stav (5) Statuta Brčko distrikta BiH („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“ broj 02/19) zajamčeno je pravo na mirno i neometano uživanje svoje privatne imovine, pri čemu nijednom licu imovina neće biti oduzeta, ekspropnisana ili na bilo koji način umanjena bez njegove saglasnosti, osim na način predviđen zakonom i u mjeri u kojoj je to potrebno radi ostvarivanja opšteg dobra. Odredbom člana II/3 Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu je propisano: „Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i osnovne slobode iz stava (2) ovog člana, a ona obuhvataju: k) Pravo na imovinu.“ Nadalje, članom 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju propisano je sljedeće: „Svako fizičko ili pravno lice ima pravo na mirno uživanje svoje imovine. Niko ne može biti lišen svoje imovine, osim u javnom interesu i pod uslovima predviđenim zakonom i opštim principima međunarodnog prava“. Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne umanjuju pravo države da primjenjuje zakone koje smatra potrebnim da bi regulisala korištenje imovine u skladu s opštim interesom, ili da bi obezbijedila plaćanje poreza ili drugih doprinosa ili kazni.

U konkretnom predmetu je nesporno utvrđena činjenica da su predmetne parcele tužitelju faktički nepotpuno ekspropnisane 1994. godine i to donošenjem rješenja Skupštine opštine Brčko broj 0-02-473-023-1/94 od 05. aprila 1994. godine kojim je utvrđen opšti interes za izgradnju 110 kV dalekovoda preko teritorije opštine Brčko, pri čemu je dalje navedeno da se može pristupiti eksproprijaciji zemljišta na kome će se graditi isti objekat. Tužbeni zahtjev za, između ostalog, obavezivanje tuženog da na ime izvršene faktičke eksproprijacije isplati tužitelju određeni novčani iznos, podnesen je 22. marta 2017. godine, a u koje vrijeme je na pravnoj snazi bio Zakon o eksproprijaciji Brčko distrikta BiH („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“ brojevi 19/07, 2/08, 19/10 i 16/11; prečišćeni tekst zakona objavljen u Službenom glasniku Brčko distrikta BiH broj 18/18– u daljem tekstu Zakon o eksproprijaciji Brčko distrikta BiH). U vrijeme izvršene eksproprijacije na pravnoj snazi je bio Zakon o eksproprijaciji SR BiH („Službeni list SRBiH“ broj 12/87). Međutim, kako rješenje o eksproprijaciji nije donešeno, niti je utvrđena, a ni isplaćena naknada za nepotpunu eksproprijaciju, odredbom člana 50. stav (2) Zakona o eksproprijaciji Brčko distrikta BiH je propisano da postupak određivanja naknade za ekpropnisanu nepokretnost u kome, do dana stupanja na snagu ovog zakona, nije zaključen sporazum o naknadi, odnosno donesena pravosnažna sudska odluka, ima se okončati po odredbama ovog zakona. Dakle, u konkretnom, u primjeni je, u ovom postupku, Zakon o eksproprijaciji Brčko distrikta BiH koji je i primijenjen kao materijalni propis, kako od strane prvostepenog, tako i drugostepenog suda.

S tim u vezi, ovaj sud podsjeća da je eksproprijacija prinudni akt javne vlasti kojim se oduzima ili ograničava pravo svojine, za koji je utvrđen javni interes, uz naknadu koja ne može biti veća od tržišne vrijednosti nepokretnosti (članovi 2. stav (1), 6. i 8. Zakona o eksproprijaciji Brčko distrikta BiH). Obaveza određivanja naknade ponovljena je i u članu 33. istog zakona u kojem je propisano da se naknada za ekspropnisanu nekretninu određuje u novcu u visini tržišne vrijednosti ekspropnisane nekretnine ili davanjem druge odgovarajuće nekretnine u vrijednosti ne većoj od tržišne vrijednosti ekspropnisane nekretnine u vrijeme zaključenja sporazuma o naknadi, dok je odredbom člana 40. propisano da kada se ne postigne sporazum o naknadi, raniji vlasnik se može obratiti sudu radi određivanja naknade. Kako se u konkretnom radi o faktičkoj nepotpunoj eksproprijaciji, kojom je ograničeno pravo vlasništva i pravo građenja na nekretnini i to ustanovljenom

služnošću na zemljištu/6 parcela preko kojih prelazi 100 kV dalekovod, to se sukladno odredbi člana 42. Zakona o eksproprijaciji Brčko distrikta BiH naknada određuje u iznosu za koji je usljed ustanovljene služnosti umanjena tržišna vrijednost nekretnine. Dakle, odgovor na postavljeno revidentovo pitanje se ogleda u sadržini odredbi Zakona o eksproprijaciji Brčko distrikta BiH.

Prilikom odlučivanja o žalbi tuženog (ovdje revidenta), drugostepeni sud se pravilno očitovao o pitanju načina obračuna umanjene vrijednosti zemljišta, kada je kod toga da je izgradnjom 110 kV dalekovoda u prvostepenom postupku utvrđeno da je tužitelj ograničen u vršenju vlasničkih prava, jer zbog zaštitnog pojasa dalekovoda na dijelu svog građevinskog zemljišta ne može graditi, već ga može koristiti isključivo u poljoprivredne svrhe, pa je tako pravilnim ocijenio postupanje prvostepenog suda kada je naknadu za umanjenu, ne potpuno izgublenu, vrijednost zemljišta obračunao kao razliku u tržišnoj vrijednosti zemljišta procijenjenog kao građevinsko i vrijednosti zemljišta procijenjenog kao poljoprivredno zemljište. Direkcija za finansije Brčko distrikta BiH, kako je to propisano odredbom člana 44a. Zakona o eksproprijaciji Brčko distrikta BiH, utvrđuje iznos naknade za ustanovljavanje služnosti na zahtjev Odjela za prostorno planiranje i imovinskopravne poslove Vlade Brčko distrikta BiH, ali u situacijama kada se provodi upravni postupak pred nadležnim organom za utvrđivanje naknade ili prilikom zaključenja sporazuma o naknadi. U konkretnom slučaju je izvršena faktička nepotpuna eksproprijacija iz kog razloga se ni naknada ne može odrediti na način i u postupku predviđenom tim zakonom, nego je istu utvrdio sud na temelju provedenih vještačenja po vještacima poljoprivredne, geodetske, građevinske i elektrotehničke struke.

Prigovor revidenta koji se ogleda u pogrešnoj primjeni materijalnog prava usljed nedostatka materijalnih propisa koji određuju zaštitnu zonu u određenom obimu i pravila koja vrijede u tim zonama, u vrijeme izvršene faktičke nepotpune eksproprijacije, nije osnovan, jer suprotno stavu Vrhovnog suda Federacije BiH na koji se revident poziva, prema stajalištu ovog vijeća, takav nedostatak ne može opravdati državu za (ne)donošenje propisa kojima se određuje zona sigurnosti za nadzemne elektroenergetske vodove u cilju zaštite ljudi, imovine i objekata, posebno u konkretnom slučaju, gdje je ograničeno pravo vlasništva tužitelja, a pri kom ograničenju vlasniku nekretnine pripada pravo na naknadu za izvršenu faktičku nepotpunu eksproprijaciju koja nije godinama utvrđena. Faktička eksproprijacija je izvršena bez provođenja postupka eksproprijacije, u smislu zaključenja sporazuma o naknadi, ili određivanja naknade u vanparničnom postupku. Tvrdnja revidenta da dodatnim propisima (Pravilnik o zonama sigurnosti nadzemnih elektroenergetskih vodova) nisu definisane zone zaštite u vrijeme provođenja nepotpune eksproprijacije, ne može se tumačiti kao osnov za gubitak prava tužitelja na naknadu, niti tužitelj može snositi posljedice nepostupanja i neispunjavanja pozitivnih obaveza organa javne vlasti, naročito u situacijama oduzimanja ili ograničenja prava vlasništva. Stajalište ovog vijeća potvrđeno je i kroz odluke i mišljenja izražena u postupanju Ustavnog suda BiH (vidjeti pobliže odluke brojeva AP-301/04, AP-2587/05, AP-2609/06 i druge). Treba imati u vidu i da je nezavisni operator sistema u Bosni i Hercegovini dana 18. februara 2008. godine, a na osnovu člana 6.3. Zakona o prijenosu, regulatoru i operatoru sistema električne energije u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH" brojevi 7/02 i 13/03) i člana 33. stav (1) Zakona o utemeljenju nezavisnog operatora sistema za prijenosni sistem u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH" broj 35/04), donio Pravilnik o zonama sigurnosti nadzemnih elektroenergetskih vodova nazivnog napona od 110 kV do 400 kV („Službeni glasnik

BiH“ broj 23/08), dok je tužba u ovoj pravnoj stvari podnešena 22. marta 2017. godine kada je i dalje trajalo ograničenje prava vlasništva tužitelja. Također treba imati u vidu i odredbe Pravilnika o tehničkim normativima za izgradnju nadzemnih elektroenergetskih vodova nazivnog napona od 1 kV do 400 kV („Službeni list SFRJ“ broj 65/88), a kojim odredbama su pobliže propisane sigurnosne visine i sigurnosne udaljenosti u odnosu na nazivne napone 110kV, tako da je neosnovan prigovor revidenta o nedostatku materijalnih propisa u vrijeme postavljanja dalekovoda. Postavljanjem infrastrukturnih objekata poput dalekovoda, telekomunikacionih prijenosnika, vodovodne, plinske i druge mreže se uspostavlja služnost u korist javnih preduzeća kao vlasnika takve infrastrukture. Naročito je značajno cijeniti da je tužitelj od 1994. godine ograničen u svojim vlasničkim pravima. Ovakav način oduzimanja ili ograničenja prava vlasništva fizičkih ili pravnih lica (faktička eksproprijacija) mora biti zasnovan na zakonito provedenom postupku, a svako oduzimanje ili ograničavanje prava vlasništva, bez provođenja zakonom propisanog postupka, ne može opravdati javni interes. Imajući izloženo u vidu, neosnovanim cijenimo revizione navode tuženog o pogrešnoj primjeni materijalnog prava.

U preostalom dijelu revizijom se osporava pravilnost utvrđenog činjeničnog stanja, a koje utvrđenje se sukladno odredbi člana 349. stav (2) Zakona o parničnom postupku, revizijom ne može pobijati, niti je ovo vijeće pravilnost istog ovlašteno ispitivati.

Slijedom iznesenog, kako revident navodima istaknutim u reviziji nije doveo u pitanje pravilnost i zakonitost drugostepene presude, valjalo je primjenom odredbe člana 357. Zakona o parničnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine njegovu reviziju kao neosnovanu odbiti jer ne postoje razlozi zbog kojih je revizija izjavljena.

PREDSJEDNIK VIJEĆA

Damjan Kaurinović